

Remissvar
Utbildningsdepartementet
U2022/03951

Sveriges Lärare
2023/007

Yttrande över Förslag på en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet 2023-2027

Generella synpunkter

Sveriges Lärare välkomnar att regeringen ser över den nationella digitaliseringsstrategin, då det är av vikt att de nationella strategier som används inom svenskt skolväsende faktiskt leder till högre kvalitet i undervisningen. Om förskollärare och lärare ska ha reella möjligheter att ge barn och elever en likvärdig och kompensatorisk utbildning av hög kvalitet måste de ges rätt förutsättningar.

Styrkedjan av det svenska skolväsendet är idag otydlig. Om digitaliseringsstrategin ska kunna fungera som ett stöd för att uppnå målen i styrdokumentet måste staten ta ett större ansvar och förtydliga vad som åligger stat, huvudman och vad som förväntas av de enskilda verksamheterna. Sveriges Lärare ser att ett av de viktigaste områden där staten måste ta ett större ansvar i digitaliseringsfrågan är att skapa ett nationellt IT-system. När vi dessutom ser en verklighet där verksamheternas resurser inte är i balans med alla de mål som uttrycks i styrdokumentet ser vi en risk att målen i digitaliseringsstrategin blir ytterligare ett dokument som riskerar att ta fokus från kärnuppdraget.

Målet för digitaliseringsstrategin är att alla barn och elever ska öka sin digitala kompetens. Om förskollärare och lärare ska kunna arbeta mot de mål som anges i digitaliseringsstrategin krävs förutsättningar för kontinuerlig kompetensutveckling. Att endast öka antalet digitala verktyg eller digitala läromedel utan att fokusera på stora satsningar på kompetensutveckling är inte rätt prioriterat. Introduktion av ny teknik måste gå hand i hand med pedagogiken. Vi ser även en risk för undanträngningseffekter där andra resurser i skolväsendet nedprioriteras av huvudmännen. Som situationen ser ut idag kan det vara svårt eller rent av omöjligt för förskollärare och lärare att hålla sig uppdaterade med den snabba teknologiska utveckling som sker. Artificiell intelligens är exempelvis en sådan omfattande teknologisk förändring som lärare måste förhålla sig till.

Synpunkter på delmål 1 Barn och elever utvecklar digital kompetens

Huvudmän har genom åren genomfört satsningar som ofta har benämnts ”en elev, en dator” som syftat till att öka elevernas digitala kompetens samt ha positiva generella effekter på inläringen. Många gånger har dessa satsningar saknat tydliga mål och huvudmännen har inte tagit hänsyn till lärarnas förutsättningar.

IFAU-studien som följt upp satsningen ”en elev, en dator” har varken funnit positiva eller negativa effekter på elevernas resultat på de nationella proven i svenska, engelska och matematik, eller på övergången till gymnasiet. Studien finner vissa negativa effekter för elever som har föräldrar med lägre utbildning. En nationell digitaliseringsstrategi måste därför ta hänsyn till faktorer såsom socioekonomi, kön, etnisk bakgrund och funktionsvariationer då faktorer som dessa påverkar elevers förutsättningar att utveckla digital kompetens. Om dessa aspekter inte tas i beaktande i strategin riskerar ökad digitalisering försämra likvärdigheten i svenskt skolväsende.

Synpunkter på delmål 2 Förmåga att använda digitala läresurser

Sveriges Lärare anser att det är viktigt att digitaliseringen av undervisningen i förskolan och skolan drivs utifrån lärares bedömningar om när och hur undervisningen gynnas av digitala verktyg. Vi erfar att en del huvudmän fattar beslut om olika digitala verktyg och läromedel utan att samverka med professionen.

Vidare anser Sveriges Lärare att det måste införas former för nationell professionsgranskning av läromedels kvalitet. Det är särskilt viktigt när det kommer till digitala verktyg och läromedel då den snabba tekniska utvecklingen innebär att förskollärare och lärare inte har möjlighet att genomföra kvalitetsgranskningar inom ramen för ordinarie arbetstid.

Synpunkter på delmål 4 Ett intresse för digital teknik

Sveriges Lärare anser att delmål 4 ska strykas då det inom ramen för gällande läroplaner redan ingår i skolans uppdrag att ge elever kunskap för att kunna göra väl underbyggda val inför fortsatt utbildning och yrkesliv. Barn och elever idag har redan ett stort intresse för digital teknik. För att säkra tillgången på arbetskraft inom framtidens IT-sektor är skolväsendets uppdrag att ha en hög genomströmning av elever som fått en hög kvalitativ utbildning viktigare än att undervisningen har fokuserat på att skapa intresse för enskilda branscher.

Synpunkter på delmål 6 Data används för att utveckla verksamheten

Sveriges Lärare anser också att det är viktigt att administrativa digitala system inte medför dubbelarbete eller ökar arbetsbelastningen. I tidigare undersökningar som de tidigare lärarförbunden genomfört framkommer motsatsen. Många lärare och förskollärare upplever att icke fungerande digitala system påverkar arbetsmiljön negativt.

För att komma till rätta med detta behöver staten tillse att ett nationellt IT-system liknande det som används inom högskolesektorn införs. Staten behöver även ta ansvar för att tillföra resurser så att förskolor och skolor får tillgång till teknisk service som stödjer systemet samt möjlighet till teknisk support.

Övriga synpunkter

Sveriges Lärare anser att det är en självklarhet att forskning om digitala verktyg och läromedel, samt dess påverkan på barn och elevernas inläring, ska utgöra grund för den nationella digitaliseringsstrategin då all verksamhet ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Många områden är idag utforskade, i synnerhet gällande barn i de yngre åldrarna. Vid introduktion av nya tekniska innovationer i skolväsendet måste det finnas tydligt forskningsstöd för att det leder till ökad inläring för barnen och eleverna. Därför förordar Sveriges Lärare en försiktighetsprincip gällande ökad digitalisering i undervisningssituationer, framför allt när den inte leds av lärarna själva. Professionen måste alltid ges tid och förutsättningar att pröva och utvärdera nya arbetssätt och metoder. Av den anledningen är det anmärkningsvärt att förslaget till ny nationell digitaliseringsstrategi inte innehåller något avsnitt om hur forskning ska initieras, finansieras och tillämpas för att uppnå målen i strategin. Den innehåller heller inget om hur lärare och förskollärare ska få förutsättningar att kompetensutvecklas sig inom området.

Stockholm 24 april 2023

SVERIGES LÄRARE

Johanna Jaara Åstrand
Förbundsordförande

Veronica Persson
Utredare